

ELMAS SŪTRA HAKKINDA

Batısında Taklamakan çölü, doğusunda ise Gobi çölü bulunan Dunhuang vadi yerleşkesi, sayısız sıra dağlarla çevrelenmiş ilginç bir yerdir.¹ MS 11. yüzyılda keşfedildiğinde Çinliler burayı ülkelerinin kuzey batı sınırlarını Orta Asya steplerinden gelen göçebelere karşı koruyan bir ileri karakol gibi kullanmak istediler. O yüzden de buraya “parlayan işaret kulesi” anlamında “Dunhuang” dediler. MS 1. yüzyıldan itibaren Hindistan’dan yayılan Buddhizm, Kuzey yönünden, Miran, Turfan, Kuça ve Kızıl gibi şehirlerin bulunduğu İpek Yolu doğrultusunda yayılmasını sürdürüyordu. Sanskrit dili ve bu dille yazılmış olan Buddhist Sūtralar İpek Yolu üzerinde oldukça yaygın ve popülerdi. O yüzden İpek Yolu “Sūtra Yolu” olarak da anılıyordu.² Zamanla Miran, Hotan, Turfan gibi pek çok yer Buddhist özellikleriyle anılır oldular. Dunhuang ve ona çok yakın olan Mogao mağaraları da bunlardan biriydi. Mogao’daki ilk mağaranın göçebe bir keşiş tarafından 366 yılında kazıldığı söylenir. Zamanla bölgede binlerce mağara oluşturulmuştur ve bu yüzden Dunhuang’dan aşağı yukarı on beş kilometre uzaklıkta olan bu yere “Bin Buddha Mağaraları” (Çince Qianfodong/ Çien-fo-dung)

¹ Takalamakan ve Gobi çölleri arasında kalan, güneyde Nanshan ve Kunlun sıradağlarıyla, batı ve kuzeyde Karakorum, Pamir ve Tianshan dağlarıyla çevrili bu bölge Çin Halk Cumhuriyeti’nin Xinjiang Otonom Bölgesi olarak bilinir. Geçmişte buraya Çin Tataristanı, Çin Türkistanı, Doğu Türkistan veya Serindia gibi adlar da verilmiştir. Dunhuang bu bölge içinde yer alan bir yerdir.

² Lokesh Chandra, Sanskrit on the Silk Road, s. 46.

denmiştir.³ Tapınak olarak da kullanılan bu mağaraları ve içlerinin donatımını çeşitli tüccarlar, başka tapınakların keşişleri, zengin aileler, bölge yöneticileri desteklemişler ve maddi yardımlarda bulunmuşlardır. Bu mağaralar MS 4. yüzyıldan Yuan Hanedanlığı zamanına kadar (1279-1368) Buddhist inananlar için çok büyük bir dinsel merkez olmuştur. MS 5. yüzyılın başlarından, yani kuzey Liang Hanedanlığı zamanından itibaren mağaralar duvar resimleriyle donatılmaya başlanmıştır. Tang Hanedanlığı zamanında (618-906) Bin Buddha Mağaraları'nın büyük çoğunluğunun süslemesi ve donatımı tamamen bitmişti.

Dunhuang mağaraları çok zengin tarihsel, dinsel ve sanatsal hazineler içermektedir. Burada çalışmış olan sanatçılar sanatlarında Miran üslubunu temel almışlardır. Miran sanatsal çalışmaların merkezi idi ve buradan yayılan sanat çevredeki diğer merkezleri etkiliyordu. Dunhuang duvar resimleri ve ikonografisi Mahāyāna Buddhizmi'ni yansıtır. Bunlarda, başta Çin olmak üzere çevredeki bütün uygarlıkların izlerini bulmak mümkündür. Hint Gupta ve Gandhāra sanatlarının izleri de görülmektedir. Mağaralarda çok sayıda el yazması tomarlar ele geçirilmiştir. Bunların çoğu Çin dilinde ve Orta Asya'da kullanılan diğer dillerdedir.

³ “Bin Buddha” nitelemesi, vadinin üzerindeki bir bulutta bir keşişin binlerce Buddha gördüğü şeklindeki bir söylentiye dayanır. (Whitfield, Roderick, Caves of the Thousand Buddhas, s. 12). Gerçekte beş yüze yakın mağara olduğu tahmin edilmektedir.

Ayrıca Tibet, Uygur, Sanskrit, Sođd ve hatta İbrani dillerinde tomarlar da bulunmuştur.